MOKYMOSI APLINKA

Vaizdinė informacija klasėje

Klasėje svarbu užtikrinti, kad pateikiama vaizdinė informacija būtų struktūruota ir aiškiai organizuota, tai padeda mokiniams lengviau surasti reikiamą informaciją. Rekomenduojama, kad būtų pateikiama vaizdinė medžiaga, kuri yra praktiškai naudojama pamokų ar kitų veiklų metu. Svarbiausia mokymosi informacija turėtų būti pateikta visiems mokiniams gerai matomoje klasės vietoje. Taip pat svarbu atkreipti dėmesį, kad vaizdinė informacija būtų tolygiai paskirstyta visose klasės erdvėse. Venkite vaizdinės informacijos pertekliaus erdvėje, kurioje mokytoja mokiniams pateikia instrukcijas. Pateikiant informaciją reikėtų vengti ryškių elementų ir spalvų, kurie gali blaškyti mokinių dėmesį, gali atsirasti juslinė perkrova (šiuo atveju, vaizdinė). Pernelyg didelė jutimų sistemos apkrova atsiranda, kai žmogus nuolat gauna daug skirtingų stimulų, kuriuos sunku apdoroti. Todėl dalis informacijos nebeužfiksuojama, nespėjama reaguoti į stimulus, padidėja klaidų skaičius. Geriau naudoti neutralias spalvas, kaip mėlyna ar žalia, ir aiškų išdėstymą. Tokie sprendimai pradinių klasių mokiniams padeda lengviau sutelkti dėmesį ir priimti informaciją.

Klasės erdvės

Klasės erdvė turi būti patogi judėjimui, su aiškiais praėjimais tarp suolų, kad mokiniai galėtų lengvai keisti veiklas ir netrukdomai judėti. Suolų išdėstymas klasės erdvėje gali lemti mokymosi sąlygas: eilėmis išdėstyti suolai padeda geriau susitelkti, o grupinis išdėstymas skatina bendradarbiavimą. Mokiniai, kuriems sunku susikaupti, geriau koncentruoja dėmesį dirbdami ramesnėje aplinkoje, toliau nuo langų, durų ar kitų aktyviai naudojamų zonų. Numatykite alternatyvias darbo vietas, pavyzdžiui, stovimus stalus, individualias darbo vietas, kurios padėtų išlaikyti dėmesį ir sudarytų palankesnes sąlygas atlikti užduotis mokiniams. Dažnai naudojamas bendras pradinių klasių priemones, tokias kaip kanceliarinės priemonės, vadovėliai, knygos ar kitos mokymo(si) priemonės, tikslinga paskirstyti skirtingose klasės vietose. Tai padės mokiniams lengvai jas pasiekti, išlaikyti tvarką ir užtikrinti sklandų mokymosi procesą.

Apšvietimas

Klasėse turėtų būti įrengtas reguliuojamas apšvietimas, papildantis natūralią šviesą ir pritaikomas pagal mokinių poreikius. Tinkamai sureguliuotas apšvietimas gali turėti reikšmingą poveikį mokinių, patiriančių elgesio ar (ir) emocijų iššūkių, savijautai ir elgsenai. Klasės apšvietimas daro įtaką mokinių savijautai, susikaupimui ir emocijų savireguliacijai, veikia sensorinę sistemą. Svarbu, kad būtų pritaikytas mokinių poreikiams, ypač jautriai reaguojantiems į aplinkos dirgiklius. Klasės apšvietimo pritaikymui, svarbu turėti informacijos apie mokinių regos sensorinius ypatumus.

Jei jūsų mokiniai jautriai reaguoja į šviesos šaltinius venkite staigių apšvietimo pokyčių, naudokite natūralų apšvietimą - jei klasė yra šviesi, galite naudoti tik natūralų apšvietimą. Pasiūlykite mokiniams sėdėti toliau nuo ryškios šviesos šaltinių (saulės šviesos, šviesą skleidžiančių prietaisų, vizualinio triukšmo). Jei mokiniai tampa hiperaktyvūs, sumažinkite šviesą – prislopintas apšvietimas padeda nusiraminti.

Jei mokiniai siekia gauti vizualinių stimulų (būdingas regos hipojautrumas) užtikrinkite pakankamai ryškų, bet ne akinantį apšvietimą, naudokite vizualinius stimulus, tokius kaip spalvotos lempos, mirksinčios šviesos ar projektoriai, kurie gali skatinti budrumą ir susidomėjimą, mokymosi turinį pateikti per interaktyvią lentą arba projektorių.

Garsas

Garsinė aplinka mokykloje gali daryti įtaką mokinių elgesiui: pernelyg didelis triukšmo lygis gali kelti stresą ir nuovargį, tai gali paskatinti impulsyvų, konteksto neatitinkantį elgesį. Tinkamai sureguliuota garsinė aplinka padeda mokiniams susikaupti, jaustis saugiai ir lengviau valdyti savo emocijas.

Kai kurie mokiniai yra jautrūs garsiniams dirgikliams (klausos hiperjautrumas). Netikėti ar intensyvūs garsai klasėje, pavyzdžiui, skambučio garsas, kėdžių girgždesys, foninis triukšmas, gali kelti sunkumų sukaupti dėmesį ir dalyvauti ugdymo procese. Išjunkite nenaudojamas priemones, kurios skleidžia garsą. Garsus skleidžiančios priemonės gali būti: projektorius, kompiuteris, oro kondicionierius. Ant kėdžių ir stalų kojų užklijuokite baldinius padukus. Ant baldų užklijuoti padukai sumažins baldų skleidžiamą triukšmą atitraukiant ir pritraukiant. Klasėje turėkite vietą, kurioje būtų padėtos garsą slopinančios ausinės, kad, kuomet mokiniams taptų per daug sunku susireguliuoti dėl aplinkoje esančių garsų, galėtų užsidėti garsą slopinančias ausines.

Tam tikri garsai, pavyzdžiui, ritmingi foniniai garsai, baltas triukšmas, struktūruoti garso signalai, gali padėti mokiniams orientuotis veikloje (atgalinis laikmatis, skambutis), suvokti perėjimus tarp užduočių ir reguliuoti savo elgesį. Jeigu kiekviena klasė turi savo naudojamą garsinį signalą, parinkite ritminga garsą skleidžiantį skambutį, melodiją arba vizualinį laikmatį. Klausos hiperjautrumą turintiems mokiniams suteikite galimybę sėdėti toliau nuo triukšmo šaltinių, kaip durų, langų. Klausos hipojautrumą turintiems mokiniams gali būti naudinga sėdėti arčiau mokytojo, kad aiškiau girdėtų instrukcijas.

Ramybės kampelis

Ramybės kampelis yra skirtas visiems mokiniams, kurie jaučia nuovargį ar nerimą. Šią erdvę rekomenduojama naudoti, kai mokiniams sunku sureguliuoti savo emocijas, matomi susijaudinimo požymiai, sunku susikaupti. Siekiama, kad mokinai pats išmoktų įsivertinti, kada naudotis šia erdve. Ramybės kampelis neturėtų būti naudojamas kaip apdovanojimas ar vieta žaidimams. Ramia erdve vienu metu rekomenduojama naudotis tik vienam mokiniui, tačiau esant poreikiui gali naudotis ir keli mokiniai vienu metu. Ramybės kampelis yra įrengiamas toje klasės vietoje, kurioje yra mažiausiai dirgiklių – dažniausiai klasės gale. Erdvę galite atskirti širma, akustine sienele, baldais arba naudoti palapinę. Vietą pažymėkite naudodami ramybės kampelio simbolį. Šioje erdvėje turi būti sensorinė dėžė, kurioje būtų įvairios sensorinės priemonės. Rekomenduojamas laikas poilsio erdvėje yra 3 – 5 minutės (naudokite atgalinį laikmatį). Šio laiko intervalas poilsio erdvėje padeda susikaupti, pailsėti ir jaustis ramiau. Įkūrus ramią erdvę, svarbu, kad supažindintumėte mokinius su jos paskirtimi, aptartumėte elgesio taisykles ir kaip naudotis.



Sensorinės dėžė

Sensorinės dėžės priemonės gali padėti mokiniams mokytis savarankiškai sureguliuoti savo emocijas, sumažinti nerimą, pyktį ir nukreipti konteksto neatitinkantį elgesį į priemones. Sensorinėje dėžėje turėtų būti priemonių, skirtų taktilinei, klausos, proprioreceptcijos ir regos jutimų sistemoms. Rekomenduojama įtraukti priemones, skirtas skonio ir uoslės jutimų sistemoms, tačiau jas reikėtų naudoti tik su suaugusiojo priežiūra.

Sensorinė dėžė turėtų būti lengvai prieinama mokiniams, ypač kai jiems reikalinga pertrauka ar savireguliacijos pagalba. Ji turėtų būti laikoma klasės vietoje, kurioje yra kuo mažiau aplinkos dirgiklių – idealiu atveju tai būtų ramesnė, nusiraminimui skirta erdvė.

Sensorinė dėžė gali būti naudojama tiek individualiai, tiek kaip integruota ugdymo proceso dalis – per perėjimus tarp veiklų ar trumpas sensorines pertraukas. Naudojant dėžę, rekomenduojama nustatyti aiškią naudojimosi trukmę – mokinys gali savarankiškai nusistatyti atgalinį laikmatį, pavyzdžiui, 3–5 minutėms. Tai padeda struktūruoti laiką ir sklandžiau grįžti prie ugdomosios veiklos. Atsižvelgiant į mokinių sensorinius ypatumus, galima parengti individualias sensorines dėžes atskiriems mokiniams arba vieną bendrą dėžę visai klasei.

Aktyvi erdvė klasėje

Sukurkite erdvę, kurioje mokiniai galėtų aktyviai judėti. Aktyvi erdvė padeda vaikams panaudoti energijos perteklių, kas gali sumažinti impulsyvų elgesį ir agresiją. Kai kurie vaikai su elgesio iššūkiais gali susidurti su sunkumais susikaupti ilgesniam laikui. Aktyvūs judesiai, žaidimai ir užduotys, reikalaujančios fizinio įsitraukimo, padeda sutelkti dėmesį ir grįžti į mokymosi procesą. Aktyvią erdvę rekomenduojama įkurti laisvoje klasės erdvėje. Aktyvioje erdvėje, ant žemės paviršiaus padėkite sensorines priemones, kurias mokinys turės įveikti, pvz., taktilinės platformos, kliūtis ir pan. Rekomenduojame naudoti plakatų rinkinį „Sensorinės stotelės“, kuriose pateikiamos aktyvios veiklos.



ant kėdžių kojų priklijuoti garsą švelninantys lipdukai

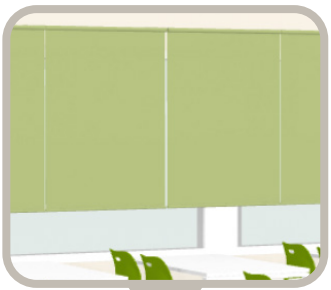

uždengti langai užuolaidomis, kad lauke esantys objektai neblaškytų mokinio dėmesio



išjungti nereikalingi ekranai (televizoriai, kompiuteriai, interaktyvi lenta ir kt.)



laikrodžiai, kurie neskleidžia garso

Klasių pavyzdžiai



Klasės erdvių išdėstymas



Ramybės kampelis klasėje



Individuali darbo vieta klasėje



Klasės erdvių išdėstymas



Ramybės kampelis klasėje



Individuali darbo vieta klasėje



Klasės erdvių išdėstymas



Ramybės kampelis klasėje



Individuali darbo vieta klasėje



Klasės erdvių išdėstymas



Ramybės kampelis klasėje



Individuali darbo vieta klasėje



Klasės erdvių išdėstymas



Ramybės kampelis klasėje



Individuali darbo vieta klasėje



Klasės erdvių išdėstymas

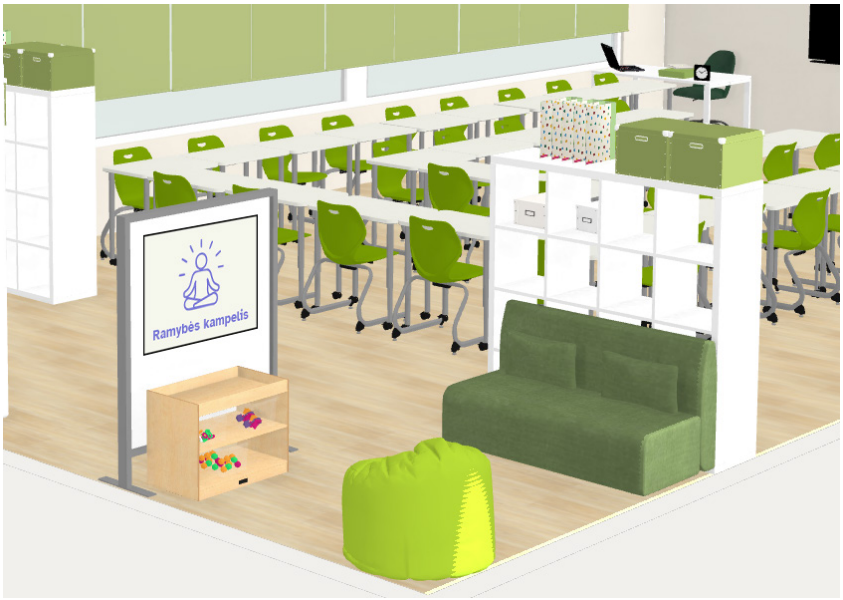

Ramybės kampelis klasėje



Individuali darbo vieta klasėje

SENSORINĖ DĖŽĖ

Naudojimosi taisyklės

Nustatykite atgalinį laikmatį, pvz., 3 - 5 min.



Nuskambėjus laikmačiui sutvarkyti žaislus ir grįžti prie darbo stalo.

Leiskite mokiniui pasinaudoti priemonėmis (žaislais) esančiais sensorinėje dėžėje.
Jeigu mokiniui yra poreikis gauti vizualinės pagalbos, galite parengti simbolius su priemonių nuotraukomis ir sudėti jų naudojimo eiliškumą.



MASAŽUOKLIS



ERGOTERAPINĖ MASĖ



VĖJO MALŪNĖLIS



POP IT

Sensorinės dėžės svarba

- Gali padėti gauti reikiamų pojūčių;
- Gali padėti (išmokti) savarankiškai sureguliuoti savo emocijas;
- Suteikia galimybę sumažinti nerimą, stresą, pyktį ir kitas nepageidaujamas emocijas.

Vieta

Sensorinė dėžė turėtų būti padėta klasės gale arba klasės vietoje, kurioje yra mažiausiai aplinkos dirgiklių. Tinkamiausia vieta sensorinei dėžei būtų nusiraminimo erdvė, kuri būtų atskirta nuo bendros klasės erdvės.



Kaip pasigaminti sensorinę dėžę

Atsižvelgiant į mokinių sensorinius ypatumus, klasėje gali būti naudinga turėti prieiga prie sensorinės dėžės. Parenkite individualias sensorines dėžes atskiriems mokiniams arba vieną bendrą, skirtą visai klasei.



Sensorinės dėžės turinio parinkimas

Taktilinė jutimų sistema

- masažo ir spaudžiami kamuoliukai
- sensorinė blizgučių lentelė
- tangle jr
- „Pop it" Žaislai
- POM POM kamuoliukas
- skirtingos tekstūros paviršiai
- taktiliniai kilimėliai

Regos jutimų sistema

- minkomas kamuoliukas su blizgučiais
- „skysčio ar smėlio laikrodis
- šviečiantis kamuoliukas
- blizgučių kamuoliukas
- kaleidoskopas
- spyruoklė
- miego raištis

Uoslės jutimų sistema

- kvapų atpažinimo žaidimas
- eteriniai aliejai

Klausos jutimų sistema

- garsą slopinančios ausinės

Skonio jutimų sistema

- muilo burbulai
- balionai
- vėjo malūnėlis

Proprioreceptijos jutimų sistema

- elastinės juostos
- vibruojančios priemonės (masažuoklis, žaislai)
- pasunkintos priemonės (liemenė, antklodė)
- ergoterapinė masė, modulinas

Džiaugsmo g. 44, 11302 Vilnius

Tel. +370 676 960 44
El. paštas info@lisc.lt

Darbo laikas
I–IV 8.00–17.00
V 8.00–15.45
Pietų pertrauka 12.00–12.45

Lietuvos įtraukties švietime centras

įtrauktis Skirtingi kartu